

อรัศยาน์ บุญย์ประมุข 2553: การศึกษาพฤติกรรมการหากินอาหารในนาเกลือของนกชายเลนอพยพสกุล *Calidris* บริเวณบ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร วิทยุณา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สัตววิทยา) สาขาสัตววิทยา ภาควิชาสัตววิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรพล อาจสูงเนิน, วท.ค. 133 หน้า

การศึกษาพฤติกรรมการหากินอาหารในนาเกลือของนกชายเลนอพยพสกุล *Calidris* บริเวณบ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร ดำเนินการศึกษาช่วงฤดูการอพยพในเดือนกันยายน 2551 ถึงเมษายน 2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการหากินอาหาร และกลวิธีการกินเหยื่อที่เป็นอาหารของนกสกุล *Calidris* รวมถึงความหนาแน่น และมวลชีวภาพของสัตว์หน้าดินขนาดใหญ่ในแปลงนาเกลือ ผลการศึกษาพบนกสกุล *Calidris* รวม 8 ชนิด หากินอาหารบริเวณแปลงนาตากน้ำทะเลเท่านั้น พบนกใช้การจิกบริเวณดินเปียก โคลนชุ่มน้ำ และแผ่นตะกอนบนผิวดิน ใช้การจิก และดึงบริเวณแพสาหร่าย ใช้การหยั่งจะงอยปากผ่านพื้นผิว การส่ายจะงอยปากไปมาทางด้านข้าง การจุ่มหัว และคอลงในน้ำบริเวณพื้นน้ำเปิดโล่ง และพื้นน้ำมีตะกอน สัตว์ขนาดเล็ก การหากินอาหารในช่วงเวลา ก่อน ระหว่าง และหลังน้ำขึ้นสูงสุดของนกสปีดที่คอแดง และนกสปีดที่นิ้วยาวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) แต่นกชายเลนปากโค้งพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) โดยมีค่าสูงสุดในช่วงน้ำทะเลขึ้นสูงสุด

ผลการศึกษาพบสัตว์หน้าดินขนาดใหญ่ 3 ไฟลัม 5 ชั้น รวม 9 อันดับ สามารถจำแนกได้ 12 วงศ์ ได้แก่ Nereidae, Capitellidae, Spionidae, Hydrophilidae, Dytiscidae, Culicidae, Chironomidae, Dolichopodidae, Ceratopogonidae, Ephydriidae, Corixidae และ Ranidae ความหนาแน่นของสัตว์หน้าดินขนาดใหญ่เฉลี่ย 938.60 ± 210.51 ตัว/ตารางเมตร (mean \pm S.E.) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเดือนกันยายน ($p<0.05$) ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นฤดูการอพยพที่นกเข้ามาใช้พื้นที่แปลงนา พบนกสปีดที่เล็ก และนกสปีดที่คอแดงใช้กลวิธีการหากินอาหารด้วยการจิกอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องมากที่สุดในเดือนกันยายน สำหรับค่ามวลชีวภาพเฉลี่ย 0.1149 ± 0.02 กรัม (น้ำหนักแห้งปราศจากน้ำ)/ตารางเมตร ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าความหลากหลายของพื้นผิวในแปลงนาตาก และสัตว์หน้าดินที่พบในแปลงนาตากมีศักยภาพเชิงแหล่งอาหารสำหรับนกชายเลนอพยพสกุล *Calidris*